

TÜRK TARİH KURUMU'NUN 1958 YILI GENEL KURUL TOPLANTISI

Türk Tarih Kurumu'nun 1958 yılı Genel Kurul toplantısı 26 Nisan 1958 cumartesi günü saat 9,30 da, Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi binasındaki Kurum merkezinde yapılmıştır.

Toplantıyı Kurum Başkanı Ord. Prof. Şemseddin Günaltay açmış, yoklama sonunda çoğunluğun bulunduğu anlaşıldığından Genel Kurul Başkanlık divanının seçimine geçilmiştir. Açık oyla yapılan seçimde başkanlığa Prof. Muzaffer Göker, ikinci başkanlığa Bay Tefvik Bıyıklıoğlu, Sekreterliklere Prof. Dr. Halil İnalıcık ve Doçent Dr. Bahadır Alkım seçilmişlerdir.

Birinci oturum Prof. Muzaffer Göker'in başkanlığında açılmış ve son bir yıl içinde Kurum üyelerinden ebediyete göçmüş olan "Efdalettin Tekiner ve Osman Ferit Sağlam"ın hâtıraları anılarak 3 dakika ayakta tâzim duruşu yapılmıştır.

Üyelerden Bay Faik Reşit Unat'ın teklifi üzerine her yıl olduğu gibi bu defa da basılarak 15 gün önce üyelere dağıtılmış olan Yönetim, Basımevi Yönetim ve Denetleme kurulları raporları üyeler tarafından tetkik edilmiş olduğundan burada tekrar okunmamasına ve raporun müzakeresine geçilmesine karar verilmiştir.

Raporlar üzerinde herhangi bir mütalâa ileri sürülmediğinden oya konmuş ve Yönetim Kurulları 1957 yılı hesap ve muamelelerinden dolayı ibra edilmişlerdir.

1958 bütçe tasarısını incelemek üzere Bayan Fakihe Öymen, Prof. Dr. Halil Demircioğlu ve Bay Faik Reşit Unat'tan mürekkep üç kişilik bütçe komisyonunun seçiminden sonra diğer seçimlere geçilerek Yönetim Kuruluna oy sırasıyla: Ord. Prof. Şemseddin Günaltay, Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal, Prof. Dr. Tahsin Özgüç, Prof. Dr. Cemal Tukin, Prof. Dr. Âfet İnan, Prof. Dr. Afif Erzen ve Bay Faik Reşit Unat; Yedek üyeliklere Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal, Prof. Dr. Şinasi Altundağ, Prof. Dr. Halil Demircioğlu; Denetleme Kuruluna oybirliği ile Bayan Fakihe Öymen, Bay Hasan Âli Yücel ve Dr. Hâmit Koşay; Haysiyet divanına oybirliğiyle Ord. Prof. Hikmet Bayur, Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu, Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver, Bay Tefvik Bıyıklıoğlu; Yedek üyeliklere Ord. Prof. Dr. Reşit Rahmeti Arat ve Bay Tahsin Öz; Basımevi Yönetim Kuruluna oybirliğiyle Bay Tefvik Bıyıklıoğlu, Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu, Ord. Prof. Dr. Muzaffer Şenyürek seçilmişlerdir. Gündemin diğer maddelerine öğleden sonra devam edilmek üzere birinci oturuma saat 12'45 de son verilmiştir.

Genel Kurulun ikinci oturumu öğleden sonra saat 15 de İkinci Başkan Bay Tefvik Bıyıklıoğlu'nun başkanlığında açıldı.

Bütçe komisyonu tarafından incelenip kabul edilen 1958 bütçe tasarısı ile bütçe yönetmeliği okundu ve oybirliği ile kabul edildi.

Bundan sonra Yönetim Kurulu ile kolların ve üyelerin tekliflerine geçilerek şunlara karar verildi :

1 — M. Z. Pakalın'ın hazırladığı Sicill-i Osmanî zeylinin Türk Tarih Kurumu tarafından satın alınıp yayınlanması hakkında Yeni Çağ Kolu Başkanlığı tarafından sunulan önerenin Yönetim Kuruluna havale edilerek bu eserin neşri hususunda usulü dairesinde işlemlerin yapılması için yetki verilmesine;

2 — Türkiye'ye ve Türklere ait dünyada yayınlanan kitap, risale ve makalelerin Belleten'de tanıtılması hakkında Reşit Saffet Atabinen tarafından verilen önerenin Başsekreterlik bürosu tarafından uygulanmasına;

3 — Prof. Dr. Arif Müfid Mansel, Prof. Dr. Afif Erzen ve Doç. Dr. U. Bahadır. Alkım'ın Kurumumuz tarafından yayınlanmakta olan Umumî Dünya Tarihi serisine muvazi olarak bir Dünya Sanat Tarihi serisinin ihdasına dair vermiş oldukları teklifin Kollara havale edilip gelecek Genel Kurul toplantısına bu hususun bir tasarı halinde sunulmasına;

4 — Devlet Arşivinde çalışmakta olan ve çalışmak isteyen Türk Tarih Kurumu üyelerinin Arşivde gerekli kolaylığı görmelerini rica etmek amacıyla bir komisyon seçilip Başvekâletle temasın temini için Yönetim Kuruluna yetki verilmesine;

5 — 1960 yılında Stokholm'de toplanacak olan Tarihî İlimler kongresine Türk Tarihçiliğinin 25-30 yıllık inkişaf seyri hakkında -sistematik bir bibliografinin de eklenerek- kaleme alınacak bir kitabın yayınlanıp orada ilgililere dağıtılmasına dair Yeni Çağ Kolu tarafından verilen teklifin, Kollar Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmesi için Kollara havale edilmesine;

6 — Atatürk'ün bir biyografisinin yazılması, Atatürk ve Türk Devrimleri hakkında yapılacak neşriyatın tanzim, teşvik ve himayesi, Atatürk hakkında yapılmış olan neşriyata ait bibliyografyanın tertip ettirilerek muntazam bir seri halinde yayınlanması ve icabında mükâfatlar verilmesine dair Yeni Çağ Kolundan gelen ve önem ve sempati ile karşılanan teklifin gerçekleştirilmesi için Yeni Çağ Koluna havale edilmesine;

7 — Türk Tarih Kurumu adına Yeni Çağ Kolu tarafından yayınlanması düşünülen "*Vesikalar Dergisi*" ile ilgili olarak Yeni Çağ Kolunca hazırlanmış olan yönetmeliğin Arşivdeki vesikaların neşri imkânı zuhur ettiği vakit Yönetim Kurulu tarafından uygulanmasına;

8 — Türkiye'de İkinci Meşrutiyetin ilânının Ellinci yıldönümü münasebetiyle Kurumumuzca neşriyat yapılması ve Belleten'in bu yıl içinde çıkacak bir sayısının da bu konuya tahsis edilmesi hakkında Yeni Çağ Kolu tarafından verilen ve ilgi ile karşılanan önerenin kabul edilmesine;

9 — Ord. Prof. Dr. Fuat Köprülü'nün muhtelif dergilerde yayınlanmış olan etüd ve makalelerinin 2-3 ciltlik bir seri halinde Kurumumuzca neşredilmesi hakkında Prof. Dr. Halil İnalçık tarafından verilen ve ilgi ile karşılanan teklifin, -gerçekleştirilmesi için- ilgili Kollara havale edilmesine;

10 — Belleten'in neşir işlerini tanzim için bir redaksiyon heyetinin kurulmasına dair Prof. Dr. Osman Turan tarafından verilen teklifin Kollara havale edilmesine;

11 — Kurumumuz yayınları için verilmekte olan telif hakları miktarının yeniden gözden geçirilmesi için Prof. Dr. Osman Turan tarafından verilen önerenin Yönetim Kuruluna havale edilmesine;

12 — Kıbrıs fethine dair Ebussuud Efendi Fetvasıyla Kıbrıs Ruznamesi muharriri Safvet Efendi'nin tarihçesinin yayınlanması hakkında Reşit Safvet Atabinen

tarafından yapılan yazılı teklifin kabulüne, bununla birlikte, halen Topkapı Sarayı Kütüphanesinde olan Mirî Çelebi'nin Kıbrıs Fethine dair eserinin de neşrine ve bunun için Yeni Çağ Kolunun görevlendirilmesine;

13 — Bu sene yabancı memleketlerde yapılacak ilmî kongrelere Kollar tarafından seçilen delegelerin gönderilmesine.

Gündemde görüşülecek başka bir şey kalmadığından Genel Kurul toplantısına saat 18,50 de son verildi.

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ ARASINDA İŞ BÖLÜMÜ

Genel Kurulca Türk Tarih Kurumu Yönetim Kurulu'na seçilmiş olan üyeler Genel Kurul toplantısından sonra toplanarak aralarında şu yolda iş bölümü yaptılar:

Başkanlığa Ord. Prof. Şemseddin Günaltay, Asbaşkanlıklara Prof. Dr. Afet İnan ve Prof. Dr. Cemal Tukin, Genelsekreterliğe Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal, Saymanlığa Prof. Dr. Tahsin Özgüç seçildi.

TÜRK TARİH KURUMU YÖNETİM KURULU'NUN 1957 YILI ÇALIŞMA RAPORU

Genel Kurulun Sayın Üyeleri,
Yönetim Kurulumuzun 1957 yılı çalışmalarına ait raporunu yüksek katınıza sunuyoruz :

M A L İ D U R U M

Kurumumuzun 1957 yılı gelir ve giderleri aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir :

A) G E L İ R L E R

Bölüm	Madde	Gelirin çeşidi	Bütçeye konan		Tahsil olunan	
			Lira	K.	Lira	K.
I		Kurum arttırmından	71.100	—	71.100	—
II		Hükümet yardımı	90.000	—	90.000	—
III		Atatürk tesisi geliri	450.000	—	481.707,	70
IV		Üye aidatı	100	—	102	—
V		Yayın gelirleri	30.000	—	34.720	—
VI		Türlü gelirler :				
	1	Faizler	2.000	—	1.927,	61
	2	Basımevi gelirleri	9.800	—	9.818,	04
	3	Diğer gelirler	1.500	—	825,	54
		TOPLAM	654.500	—	690.200,	89

B) G İ D E R L E R

Bölüm	Madde	Giderin çeşidi	Bütçeye konan		Harcanan	
			Lira	K.	Lira	K.
I		Görevli giderleri	141.500	—	132.218,	95
II		İdarî giderler	15.000	—	19.163,	30
III		Bilimsel giderler	273.000	—	275.004,	73
IV		Yatırımlar ve yatırımla ilgili giderler	160.000	—	102.575,	62
V		Yayın zararları	65.000	—	108.637,	76
		TOPLAM	654.500	—	637.600,	36

Böylece gelirlerimiz giderlerimizden 52.600 lira 53 kuruş fazla olmuş ve bu fazlalık Kurum tasarrufuna alınmıştır.

YAYIN İŞLERİ

Bu yıl içinde şu eserlerin basımı bitmiş ve yayınlanmıştır :

1. RAVENDİ : *Rahatu's-Sudur* I. cilt. Tercüme eden: AHMET ATEŞ.
2. MEHMET NEŞRİ : *Kitâb-ı Cihannüma (Neşri Tarihi)* II. cilt. Hazırlayanlar : F. R. UNAT - M. KÖYMEN.
3. REŞİDÜ'D-DİN : *Cami-et-tevarih*, II. cilt, 4. cüz. Gazneliler devri, (Farsça tenkitli baskı). Hazırlayan : AHMET ATEŞ.
4. İBN-İ KEMAL : *Tevarih-i Âl-i Osman*, VII. defter (Türk harfleri ile tenkitli baskı). Hazırlayan Ş. TURAN.
5. B. SPULER.: *İran Moğolları*. Tercüme eden : CEMAL KÖPRÜLÜ.
6. HÂMİT KOŞAY - MAHMUT AKOK : *Büyük Güllücek Kazısı Raporu*.
7. ALİ FUAT TÜRKGELDİ : *Mesail-i Mühimme-i Siyasiye*, II. cilt. Hazırlayan: BEKİR SITKI BAYKAL.
8. DR. RİFAT OSMAN : *Edirne Sarayı*. Hazırlayan : SÜHEYL ÜNVER.
9. KEMAL BALKAN : *Mama Kıralı Anım-Hirbi'nin Kaniş Kıralı Warşama'ya gönderdiği mektup* (Türkçe ve İngilizce).
10. *Kâtip Çelebi*.
11. Y. H. BAYUR : *Türk İnkulâbı Tarihi*, III. cilt, 3. bölüm.
12. HALİL İNALCIK-R. ANHEGGER : *Kanunnâme-i Sultani ber Muceb-i Örf-i Osmani*.
13. EBERHARD : *Uzak Doğu Tarihi*.
14. *Bellekten*, sayı: 81-84.

Bu yıl içinde şu eserlerin basımına başlanmıştır :

1. REŞİT RAHMETİ ARAT : *Kutadgu Bilig tercümesi*.
2. AHMET TEMİR : *Kırşehir Emiri Nureddin Caca'nın Arapça-Moğolca vakfiyesi*.
3. S. N. ÖZERDİM : *Atatürk için yazılmış yazıların Bibliyografyası*, I. bölüm. I. cilt.
4. İ. H. UZUNÇARŞILI : *Osmanlı Tarihi*, IV. cilt, 2. bölüm.
5. *V. Türk Tarih Kongresi zabıtları*.

6. EFLÂKİ : *Menakibu'l-ârifin.*

Şu eserlerin basımı bitmek üzeredir :

1. ALİ CEVAT : *Fezleke.*
2. E. BOSCH : *Pamphylia tarihine dair araştırmalar.*
3. OSMAN TURAN : *Selçuklular Türkiyesine ait Resmî vesikalar.*

Bu yıl içinde şu eserlerin Kurum yayınları arasında basılmasına karar verilmiştir :

1. *Türkmen ve Türkmenistan tarihine ait materyaller.* Rusçadan çeviren : ABDÜLKADİR İNAN.
2. SÜHEYL ÜNVER : *Geçmiş asırlarda kıyafet resimlerimiz.*
3. EMEL ESİN : *Türkistan seyahatnâmesi.*
4. ADNAN ERZİ : *Türk Tarih Kurumu yazmaları kataloğu.*
5. İBRAHİM ARTUK : *Deniz Bacı definesi.*

MİLLETLERARASI KONGRELER

28 Ağustos -4 Eylül 1957 de Münih'te toplanan Milletlerarası XXIV. Şarkiyatçılar Kongresine Kurumumuz adına Eski Çağ Kolundan Prof. Dr. Halil Demircioğlu, Orta Çağ Kolundan Prof. Dr. Reşit Rahmeti Arat ve Prof. Dr. Osman Turan, Yeni Çağ Kolundan da Bay Tefvik Bıyıklıoğlu ve Prof. Tayyib Gökbilgin katılmışlar, üyelerimizden Bay Faik Reşit Unat da seyahat masrafı kendisine ait olmak üzere yine Kurum adına kongreye iştirak etmiştir.

MİLLETLERARASI TARİHİ İLİMLER KOMİTESİNİN
GENEL KURUL TOPLANTISI

Üyesi bulunduğumuz Milletlerarası Tarihî İlimler Komitesinin 19 Haziran 1957 de Lausanne şehrinde yapılan Genel Kurul toplantısına Genel Kurul, üyelerimizden Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan ile Prof. Enver Ziya Karal'ın katılmasını uygun bulmuştu. Döviz tahsisinin geç yapılmış olmasından dolayı Prof. Enver Ziya Karal bu toplantıya katılmamış, yalnız Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan Bir gün gecikme ile toplantıda bulunabilmiştir. Arkadaşımız bu toplantı ile Tarihî İlimler Komitesinin çalışmaları hakkında Kurumumuza uzun bir rapor vermiş ve bu raporun birer sureti Kollara gönderilmiştir. Tarihî İlimler Komitesinin Türkiye Millî Komisyonunu kurmak vazifesini üzerine alan Kurumumuz, komitenin tadil edilen son tüzüğü gereğince, Türkiye'de Tarihî İlimlerle meşgul İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Gazi Eğitim Enstitüsü ve Genel Kurmay Harb Tarihi Dairesine birer mektup yazarak iki kişilik Millî Komisyon üyelerini seçmek üzere birer temsilci istemiştir. Bu raporumuzun yazıldığı tarihe kadar henüz bu müesseselerin bir kısmından cevap gelmediği için komisyon seçimi de yapılmamıştır. Millî Komisyon seçildikten sonra şimdikiye kadar Türkiye'yi Milletlerarası Komitede temsil etmekte olan Kurumumuz görevlerini bu komisyona devredecektir.

TÜRK İTALYAN KÜLTÜR ANLAŞMASI GEREĞİNCE YAPILACAK İLİM ADAMI MÜBADELESİ

Türk-İtalyan Kültür anlaşması gereğince Kurumumuzla İtalyan Kültür Kurumları arasında yapılacak ilim adamı mübadelesi işi, Genel Kurulun 19 Nisan 1956 tarihli toplantısında görüşülmüş ve Kurumumuz üyelerinden İtalya'ya gitmeye talip olacaklar arasından Genel Kurulca seçilecek bir kişiye karşılık, altı ay müddetle ve ayda 1000 lira verilmek suretiyle bir İtalyan ilim adamının Türkiye'ye davet edilmesi kararlaştırılmıştı. Yönetim Kurulumuz bu kararı Maarif Vekâleti yoluyla İtalyan hükûmetine bildirmiş olduğundan 17 Eylül 1957 de Maarif Vekâletinden aldığımız bir tezkerede teklifimizin İtalyan hükûmetince kabul edildiği ve İtalya'ya gidecek üyemizin Venedik'te Girogio Cini vakfının misafiri olacağı, bu hususa ait anlaşmanın İstanbul'daki İtalyan Tetkikler Merkezi ile yapılacağı bildirilmiştir. İtalya'ya gitmeye talip olan üç üyemizden Prof. Sadri Maksudi Arsal'ın ölümü, Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver'in de bu yıl için gitmekten vaz geçmiş olması üzerine, üçüncü talip Prof. Tayyib Gökbilgin'in gidebilmesi için Genel Kurul üyelerinin yazılı olarak mütalâaları sorulmuş ve alınan cevaplarda Prof. Tayyib Gökbilgin'in İtalya'ya gönderilmesi tasvip edilmiş olduğundan keyfiyet İtalyan Tetkikler Merkezine yazılmıştır. Arkadaşımız önümüzdeki Haziran ayı içinde İtalya'ya hareket edecektir.

İLMÎ KONFERANSLAR

Bu yıl da memleketimizi ziyaret etmiş olan iki yabancı ilim adamının bu ziyaretlerinden faydalanılarak Kurum adına kendilerinden birer konferans rica edilmiştir. Bunlardan Marburg Üniversitesi Arkeoloji Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. F. Matz 10 Mayıs 1957 de "Milâttan Önce Üçüncü ve İkinci Binde Ege ve Anadolu", Göttingen Üniversitesi Tarih Enstitüsü Direktörü Ord. Prof. Dr. P. E. Schramm da 12 Aralık 1957 de "İlk ve Orta Çağlar Arasında Kültür Münasebetleri" konusunda birer konferans vermişlerdir.

KÂTİP ÇELEBİ'NİN 300 NCÜ ÖLÜM YILDÖNÜMÜ

Geçen yılki raporumuzda büyük Türk âlimi Kâtip Çelebi'nin 300 ncü ölüm yıl dönümü münasebetiyle bir tören yapılması ve bir armağan kitapla yayımlanması bir eserinin basılması için Yeni Çağ Kolunca bir komisyon kurulduğunu haber vermiştik. Üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver, Prof. Dr. Hâmit Sadi Selen ve Prof. Tayyib Gökbilgin'den teşekkül eden bir komisyona yardımcı olarak İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Doçenti Dr. Bedi Şehsuvaroğlu ile Çapa Öğretmen Okulu Edebiyat Öğretmeni Orhan Şaik Gökyay da katılmıştır. Komisyon muhtelif yazarlardan topladığı makale ve araştırma yazılarıyla "*Kâtip Çelebi, Hayatı ve Eserleri Hakkında İncelemeler*" adı altında 225 sahifelik bir eser hazırlayarak bastıracağı gibi, 20 Aralık 1957 de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin de iştirakiyle aynı Fakültede bir anma töreni tertip etmiştir. Bu münasebetle radyoda konuşmalar ve gazetelerde yayınlar yapıldığı gibi, Süleymaniye Kütüphanesinde Kâtip Çelebi'nin eserlerinden mürekkep bir sergi de hazırlanmıştır. 1958 yılı Kâtip Çelebi yılı ilân

edildiğinden komisyon çalışmalarına devam edecektir. Bu arada Maarif Vekâleti ile temasa geçilerek okullarda genç nesle Kâtip Çelebi'nin tanıtılmasına çalışılacağı gibi, P. T. T. idaresince de deseni Prof. Dr. Süheyl Ünver tarafından hazırlanan bir pulun çıkarılması sağlanmıştır.

UNESCO TÜRKİYE MİLLÎ KOMİSYONU'NDA ÇALIŞMALAR

UNESCO Millî Komisyonunda Kurumumuzu temsil eden üyelerimizden Prof. Dr. Âfet İnan 1957 yılı çalışmaları hakkındaki raporunu Kurumumuza vermiştir. Bu rapora nazaran temsilcimiz yeniden Yönetim Kuruluna seçilerek gerek bu kurulda ve gerekse tâli komisyonlarda çalışmalarına devam ettiği gibi, "Silâhlı Çatışma Hallerinde Kültür Eserlerinin Korunmasıyla İlgili Anlaşma" meselelerini inceleyen komisyonun çalışmalarına da katılmaktadır.

KOL ÇALIŞMALARI

Kollar yıl içinde yönetmelik gereğince mutat toplantılarını yapmışlar ve gerek Yönetim Kurulunca kendilerine havale edilen ve gerekse üyeler tarafından teklî edilen ilmî konuları kararlara bağlamışlardır.

KAYBETTİĞİMİZ ÜYELER

Kurumumuz bu yıl da iki değerli üyesini kaybetmek bahtsızlığına uğramıştır. İlim sahasındaki çalışmaları kadar faziletleri ile de örnek birer insan olan Sayın Efdalettin Tekiner'in ve Sayın Osman Ferit Sağlam'ın aziz hâtıraları önünde saygı ile eğiliriz.

OSMAN FERİT SAĞLAM'IN BAĞIŞLADIĞI KİTAPLAR

Üyelerimizden rahmetli Osman Ferit Sağlam, ölümünden 6 ay önce çok zengin kütüphanesini ve uzun yıllar büyük bir emek ve merakla topladığı yazı, resim, gazete ve dergi koleksiyonlarını Kurumumuza bağışlamak suretiyle yüksek bir hamiyet ve fazilet örneği vermiştir. Bu değerli koleksiyonlar onun tarafından bağışlandığını gösteren mühürle mühürlenerek kütüphanemizde muhafaza edilecek ve kitaplarının ayrı bir kataloğu bastırılacaktır.

KÜTÜPHANE

Bu yıl içinde kütüphanemize 265 i satın alınmak, 556 sı mübadele ve hediye yoluyla 821 kitapla 21 harita ve 108 i satın alınmak, 604 dü hediye ve mübadele suretiyle 712 periyodik eser girdiği gibi, 4.993 tane günlük gazete ve 1908 Meşrutiyetinde çıkarılan günlük Serveti Fünun'un bir ciltlik koleksiyonu da satın alınmış, 2 makalenin mikrofilmi yapılmıştır.

Yıl içinde 275 ciltten mürekkep olan Kurum yazmaları ile 40 parça fotokopi halindeki eserin yeni defterlere kayıtları yapıldığı gibi, 50 sandık içinde İstanbul'dan nakledilen Osman Ferit Sağlam kitap ve koleksiyonları da açılarak yeniden yaptırılan

raflara yerleştirilmiştir. Osman Ferit Sağlam kitaplığı 78 parça yazma eseri de ihtiva etmektedir.

Yıl içinde 305 kitap 118 dergi cildi yapılmış, 74 parça eski cilt tamir edilmiştir. 1957 yılı sonunda kitaplığımızdaki kitapların sayısı, dergiler, gazeteler ve haritalar hariç olmak üzere 33.580 e yükselmiştir. Osman Ferit Sağlam'ın kitapları bu rakamın dışındadır.

Kitaplık Komisyonu ihtiyaç görüldükçe toplanarak Kurum kitaplığına alınacak kitapları seçmiş, dışarıya kitap verme işini düzenlemiştir.

KAZILAR

Bu yıl da Eski Çağ Kolunun kararı gereğince eski kazılarımızdan, Kültepe, Karahöyük, Side, Perge, Ergili kazılarına, Karatepe'deki restorasyon işleriyle yayın hazırlıklarına ve Hatay'da Samandağı'ndaki Tarih Öncesi araştırmalarına devam olunmuş ve üyelerimizden Doçent Dr. Bahadır Alkım'ın Yesemek'te yaptığı araştırmalara yardım edilmiştir. Maarif Vekâleti bu yıl da kazılarımızı para yardımı yapmak ve uzman vermek suretiyle desteklemiştir. Bakanlığın bu yakın ilgisine huzurunuzda teşekkür etmeyi ödev biliriz.

Yapılan kazı ve araştırmalar hakkında kazı direktörlerinden aldığımız kısa raporları aynen sunuyoruz :

1 — Samandağ'ında Prehistorya ve Paleoantropoloji Araştırmaları :

Üyelerimizden Ankara Üniversitesi Paleoantropoloji Kürsü Profesörü Dr. Muzaffer Şenyürek ve Paleoantropoloji Asistanı Dr. Enver Bostancı'dan müsteşekkil Türk Tarih Kurumu Heyeti Samandağı'nda 1956 yılında başladığı kazı ve araştırmalara 1957 yılında da devam etmiştir. Kazı Direktörü Prof. Dr. Muzaffer Şenyürek ve Dr. Enver Bostancı bize bu hususta aşağıdaki raporu vermişlerdir :

“Samandağ'ında Antik Seleucia şehrinin kenarında bulunan bir mağarada 1956 yılında başladığımız kazıya 1957 yılı haziran ayında devam ettik. Bu yıl mağaranın ağzında V. çukur adını verdiğimiz bir çukur açtık. Bu çukurun batı kısmı Roma çağında mağara içinde çalışmış olan taş işçileri tarafından tahrip edilmiştir. Buna mukabil çukurun doğu kısmı ihlâl edilmemiştir. İhlâl edilmemiş olan bu kısımda Üst Paleolitik (Orinyasiyen) ve bunun altında Üst Lövaluvazo-Musteriyen Kültürle karşılaştık.

Bu çalışmalarımız esnasında mağaranın dibinde VI. çukuru açtık. İçinde tek tük sileks parçalarına rastladığımız bu çukurda kültür tabakalarının altında bulunan deniz kumunun bütün mağarayı kapladığını tesbit ettik. Bu mağarada bu yıl yaptığımız kazı Paleolitik tabakaların durumunu daha da aydınlatmıştır.

Bu kazı mevsiminde yine Mağaracık köyü yakınında ve deniz seviyesine yakın olan ikinci bir mağarada bir sondaj çukuru açtık. Bu çukurda Roma çağı'na ait kalıntılara ve bunun altında, üst kısmında Helenistik ve Roma çağlarına ait keramik parçaları ihtiva eden, deniz kumuna rastladık.

1956 - 1957 yıllarında Samandağı civarında yaptığımız kazılar ve Hatay Vilâyeti dahilinde satıhta topladığımız Paleolitik aletler üzerinde hazırladığımız rapor yakında yayınlanacaktır.”

2 — *Kültepe kazıları* :

Kurumumuzla Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü adına üyelerimizden Prof. Tahsin Özgüç'ün başkanlığındaki heyet tarafından idare edilmekte olan Kültepe kazılarına bu yıl da devam edilmiş; Karum'da yalnız Ia, Ib ve II. katlarda çalışılmıştır. Assur ticaret kolonisinin höyüğe yakın kısımlarında Ia binaları sağlam kalmış ve altlarındaki Ib yapılarıyla olan münasebetleri iyi anlaşılmıştır. Bu çağa ait depolardan birinde, muntazam bir şekilde, sıra ile tertiplenmiş büyük küplere raslanmıştır. Bunların çoğu buğday ile doluydu. Testilerin de daima kulplarının altı damga mühürlerle mühürlenmişti. Mühürlerin Ib katında bulunanlardan farklı olduğu görülmektedir. Ia çanak-çömleği Ib örneklerine benzemekle beraber, içlerinde Ib eserlerinden, kolayca, ayrılabilen hususiyetlere sahip olanlar da vardır. Bu iki tabakaya ait pişmiş toprak ve mâdenî eşya bol ve çeşitlidir; bilhassa fayansdan yapılmış altın yaldızlı kadın tanrı heykelciği ünük bir buluntudur.

II. katta, aynı cadde üzerine kurulmuş, üç yeni arşiv bulunmuştur. Sayıları 200 ü geçen tablet ve silindir mühür baskılı zarfların yanında, eşlerine şimdiye kadar raslanmayan, muhtelif hayvan ritonları, kabartmalı vazolar da meydana çıkarılmıştır.

Höyükte, iri taş bloklarla inşa edilmiş büyük frig binalarında, Gordion keramiğinden ziyade, Alishar örneklerine benzeyen boya ile nakışlı vazolardan pek güzel örnekler bulunmuştur. Bunlar, burada çok sevilen tek renkli yerli kapların yanında azınlıktadır. Höyükte Karumun ikinci yapı katına tekabül eden bir safhada, İmparatorluk Devri yapılarını hatırlatan büyük bir bina meydana çıkarılmıştır. Müteaddit holü, dar ve uzun odalarıyla hususî bir ikametgâhı temsil etmediği muhakkak olan bu bina, Karum yapılarından ayrı bir plân ve teknik hususiyetlere sahiptir. Yeni kazıların yardımıyla, eski Kaniş'i teşkil eden bu iki şehrin karşılıklı münasebet ve durumlarını aydınlatmak mümkün olmaktadır.

Eskiden tetkik ettiğimiz III. Alishar ve Intermediate denilen devrin mâbedi altındaki prehistorik çağın, İç Anadolu'daki Bakır Çağı medeniyetinin son safhasını temsil ettiği, fakat Kültepe'ye has mahallî bir hususiyet gösterdiği anlaşılmıştır. Medeniyetin mahalliliğini, bilhassa, boya ile nakışlı kapların bolluğu, binaların sağlam ve geniş teşkilâtli oluşu teyit etmektedir. Bu derin çukurdaki kazılarımıza, ana toprağı buluncaya kadar devam edeceğiz. Ancak, bu çalışmalar neticesinde İç Anadolu medeniyetlerinin mukayeseli stratigrafisini, doğru olarak, tâyin etmek imkân dahiline girebilecektir.

3 — *Karatepe'de çalışmalar* :

1957 yılı Karatepe kazı, yayın, onarım ve restorasyon çalışmaları (13. mevsim) Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin de katılmasıyla üyelerimizden Doçent Dr. U. Bahadır Alkım ile Doç. Dr. Halet Çambel, Topoğraf-Mühendis Ferit Koper, Heykeltıraş Hakkı Çavuşgil, yapı teknisyeni Fehim Zeybek ve stajiyer yardımcı Refik Duru'dan mürekkep bir kurul tarafından geliştirilmiştir. Kazı faaliyeti 16 Temmuzdan 4 Ekime kadar sürmüştür. Dr. Halet Çambel'in başkanlığı altındaki onarım ve restorasyon işleri ise hâlâ devam etmektedir.

Kazı Direktörü Doç. U. Bahadır Alkım'dan aldığımız rapor özeti aşağıdadır :

"a) Kazı işleri

1 — Karatepe'nin doğu kesimindeki iç sur ve kuleleri, takip sondajları yapılarak tamamen açıklanmıştır.

2 — Doğu kesimindeki sur açıklanırken Aşağı Girişin 60 m. kadar güney-doğusunda geçen sene meydana çıkarılan merdivenvari inşa blokunun, bir küçük yan-kapı olduğu anlaşılmış, bu suretle Karatepe Kalesinin tek kule ile savunulan bir yan-girişi tespit edilmiştir. Aynı iç doğu suru üzerinde yine tek kule ile savunulan ikinci bir yan-kapı daha meydana çıkarılmıştır.

3 — Yukarı Giriş binasının takriben 24 m. kuzey batısında iç sura bitişik olup 1949 da açılmasına başlanan, zirvedeki Saraya bir avlu ile bağlanan ve Saray müstemilâtına ait olan askerî binanın henüz açılmamış olan kuzey-batı kesimi hafredilmiş ve bu yapının dört odası daha meydana çıkarılarak binanın kazısı tamamlanmıştır. Karkamış ve Zincirli'de de benzerine raslanan ve iki katlı olduğu gerek massif duvar kalınlığından ve gerek üzerine inşa edildiği yamacın meybinden anlaşılan M. ö. VIII. yüzyıla ait 17 odalı bu büyük askerî yapı, başka bir deyimle kışla (boyutu takr. 20×48 m.) Geç-Hitit mimarlık sanatının sayılı örneklerinden birini teşkil etmektedir.

b) Topografya çalışmaları :

1 — Karatepe'nin ve 5 km. lik çevresinin geçen sene 1:5000 ölçeğinde bir haritası alınmıştır. Bu mevsim ise Karatepe kalesinin stratejik mevki ve üstünlüğünü belirtmek amacıyla Karatepe ile birlikte 1,5 km.lik dolaylarının 1:1000 ölçeğinde tafsilâtlı bir topografik plânı alındı.

2 — Karatepe mimarlık anıtlarının, nihai raporda yayımlanmak üzere restitüsyon plânları ile perspektif taslakları mahallinde hazırlandı.

c) Aramca yazıt buluntusu :

Dolaylarda yaptığımız gezi esnasında Karatepe'nin 6 km. kadar kuzeyindeki Bahadır köyünde Aramca bir yazıt bulduk. Bu yazıt, 1949 da aynı yerde yine tarafımızdan bulunmuş olan Aramca yazıtı benzemekte ve Prof. A. Dupont-Sommer'in incelemelerine göre Persler devrine ait (M. ö. takr. V-IV. yüzyıl) bir sınır taşı (Aramca: thwm) hüviyetini göstermektedir. Esmer gri bazalt üzerine hakkedilerek işlenmiş olan yazıtın yedi satırı kendisini gayet iyi bir surette muhafaza etmiş durumda olup, sekizinci satır bozuk ve kırıktır. Üzerindeki şehir ve Tanrıça (Kbbh=muh-temelen Kubaba?) adı ile Eski Anadolu'nun din tarihi ve tarihi coğrafyası için Bahadır yazıtı büyük bir önem taşımakta ve ancak Kilikya'da Kesecek Köyü, Saraydın, Gözne, Hemite gibi mahdut yerlerde bulunmuş olan Persler devrine ait Aramca vesikâlerin tahminimize göre en mühimmini teşkil etmektedir.

Onarım ve restorasyon çalışmalarıyla açık hava müzesi inşaatının devam ettiği bu sırada 13. mevsim Karatepe çalışmalarımızın kesin sonuçlara yaklaşan bir gelişme kaydettiğini belirtmeliyiz.

4 — Side ve Perge kazıları :

Antalya bölgesinde Side ve Perge kazılarına 1957 yılında Eylül ve Ekim aylarında Prof. Arif. Müfid Mansel'in idaresinde devam edilmiştir.

Side'de tiyatronun skene binasının cephesinin temizlenmesine devam edilmiş, takriben 2,5 m. yüksekliğinde olan sahnenin tamamen taştan yapılmış olduğu, orkestra'ya bakan cephesinin ise kapılar ve yarım daire şeklinde höcreler ihtiva ettiği tesbit edilmiştir. Binaenaleyh Side tiyatrosu, sahnesinin bu şekli bakımından, alçak tahta bir sahneye sahip olan Aspendos tiyatrosundan ayrılmakta, Termessos, Sagalassos tiyatroları tarafından temsil olunan bir gruba girmektedir. Skene'nin cephesi iki katlı bir sütun mimarisi ile süslü idi. Bu cephe tezyinatına ait bir hayli mimarî parça elde etmek mümkün olmuştur ki, bunlar arasında muazzam granit sütunlar, Korint nizamında sütun başlıkları, şakulî konsollar arasında tiyatro maskeleri ve Medüz başları ile süslü frizler, yüksek kabartma halinde Athena ve Demeter büstlerini havi tavan levhaları zikrolunabilir. Cephenin bu süsleri bütün scaenae frons'un boyunca devam eden, yalnız beş kapı tarafından kesilen 1,5 m. yüksekliğinde bir friz ile mücehhez bir kaide yer alıyordu.

Perge'de şehrin belkemiğini teşkil eden büyük direkli caddenin açılmasına devam edilmiş ve bu alanda 50 m. kadar ilerlemek mümkün olmuştur ki, bu suretle geçen seneki çalışmalarımız ile birlikte caddenin 150 m. lik bir kısmı tamamiyle açılmış bulunmaktadır. Buluntular arasında iyi mahfuz kalmış tabii büyüklükte togalı bir erkek heykeli ve sandalyada oturan ve yanında bir aslan bulunduran giyimli diğer bir erkek heykeli zikrolunabilir. Bundan başka Bizanslılar zamanında cadde dükkânlarının yerine yapılmış olan bir kilisenin önüne rastlayan portiklere ait üç mermer sütun bulunmuştur ki, bunların gövdelerinin üst kısımlarında birer kabartma yer almaktadır. Bunlardan birinde başında şua tacı ve örtü, boynunda çeşitli kolyeler taşıyan, sağ elinde bir meş'ale, sol elinde ise ok ve yay tutan Perge Artemis'i tasvir edilmiştir. Çok zedelenmiş olan ikinci kabartmada dört atlı bir araba üzerinde Apollon bulunuyordu. Üçüncü kabartma ise sunağın yanında libasyon yapan toga'lı bir şahsa aitti. Geç-Roma devrine ait oldukları anlaşılan bu kabartmaların bir kilisenin önünde, belki narteks olarak kullanılmış olan bir portikte tasvir edilmiş olmaları Bizanslılar tarafından Artemis'in Meryem, Apollon'un ise İsa telâkki edilmiş oldukları ihtimalini kuvvetlendirmektedir. Bunlardan başka caddede ve portikler arasında bir takım kitabeler de elde etmek mümkün olmuştur ki, bunlar şehrin iç hayatı ve bazı önemli şahsiyetleri, bilhassa şehrin imarında büyük rol oynamış olan Plankia Magna ve ailesi hakkında yeni bilgiler vermekte, bu bakımdan büyük bir önem taşımaktadır.

5 — Karahöyük kazısı :

Türk Tarih Kurumu, Ankara Üniversitesi Orta Anadolu Araştırma İstasyonu ve Maarif Vekâleti Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü adına müstereken yapılmakta olan Konya Karahöyük hafriyatına 1957 yılında da devam edilmiştir. Prof. Dr. Sedat Alp'm başkanlığındaki kazı heyetinde Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinden Hititoloji Asistanı Hayri Ertem, Hititoloji öğrencisi Yaşar Coşkun, Desinatör Hüseyin Demiralp, Müstahzır Osman Karakaya, Müzeler Umum Müdürlüğünden Arkeolog Nihal Dönmez ile fotoğrafçı Selâhattin Öztartan çalışmışlardır.

1957 yılında Karahöyük'deki çalışmalar bir sene evvel bir kısmı meydana çıkarılan eski Hitit suru sahasına teksif edilmiş ve bu çalışmalar çok verimli olmuştur. 1956 yılında sur plânında anlaşılamıyan bazı cihetler 1957 yılında daha geniş bir

sahanın açılabilmesi sayesinde aydınlanmıştır. Bir yıl evvel yalnız cephesi tesbit edilebilen kuzey kulesi kazılmış ve plânı tesbit edilmiştir. Kuzey kulesine 40 metre mesafede bulunan güney kulesi üzerinde de çalışılmış, fakat nihai bir sonuca varılmamıştır. Bu saha üzerinde gelecek mevsimde çalışılması icabedecektir.

Sur tesisinin hemen bitişiğinde höyükte yapılan araştırmalar neticesinde surun ait olduğu höyük tabakasını bir yıl evvelkine nazaran daha sıhhatli bir şekilde tesbit etmek mümkün olmuştur. Höyüğün bu kısmında I. tabaka da sura paralel giden temiz bina plânları elde edilmiştir. Bu yapılarda at nalı tipinde, üzeri konsantrik daireleri ihtiva eden mühür baskılarıyla süslü çok güzel bir ocaktan başka güzel lâmbalar bulunmuştur. Evvelce bulunanlarla birlikte Karahöyük'deki lâmbalar dörde yükselmektedir. Aynı devre ait diğer kazılarda lâmba olduğu katı olarak tâyin edilebilen herhangi bir eserin bulunmayışı bu serinin değerini bilhassa arttırmaktadır.

I. tabaka yapılarının altında bir tabaka daha tesbit edilmiştir. Sur bu tabakanın altında bulunması gereken üçüncü tabaka hizasına raslamaktadır ve aynı tabakaya ait olması icabettir. Surun altında bir eski Hitit yapısı daha tesbit edilmiş ise de bunun daha eski bir sur veya diğer bir binanın duvarlarına ait olup olmadığını kazı sahasını genişletmeden tesbit etmek mümkün olamamıştır. Höyüğün 4. tabakasına tekabül etmesi gereken bu tabakanın altında ayrıca çarklı ve çarksız seramiği bir arada ihtiva eden bir tabaka tesbit edilmiştir ki bu tabakanın malzemesi höyük üstünde yapılan kazılarda bulunan 5. tabakanın malzemesine uymakta ve bu suretle höyük üzerinde araştırılan beş tabaka ile sur civarındaki tabakanın mutabakatı tesis edilmiş bulunmaktadır.

1957 yılında Karahöyük'te bulunan malzeme Karahöyüğün doğu ve batı ile münasebetlerini yeniden ortaya koymakta ve yüz vazosu diye anılan kaplarla Truva ile sıkı münasebetlerini bir daha tebarüz ettirmektedir.

6 — Ergili Kazısı ve Kyzikos Çalışmaları :

Ergili kazılarına 1957 yılı Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında devam edilmiş ve bu arada Kyzikos ve Edincik mevkiğinde sondajlar yapılmış, ayrıca Propontis bölgesi dahilinde çeşitli araştırmalar ve geziler tertip edilmiştir.

Ergili tepesinde bir mâbed veya megaron şeklinde bir saray olarak kabul ettiğimiz yapının doğu kısmı tamamen kazılarak o mahalde bir sunak bulunmadığı tesbit edilmiş bulunmaktadır. Böylece bir mâbedi çok andıran mezkûr yapının megaron şeklinde bir saray olduğu meydana çıkmıştır. Aynı çağlarda Larisa'daki saray yapılarının da megaron şeklinde olduğu düşünülürse Xenophon'un zikrettiği βασιλεία'nın da bir megaron plânı arzemesi anlaşılacak bir keyfiyettir. Aynı mahalde tanrılara sunulduğuna işaret eden hemen hiç bir kalıntıya rastlanmamış olması zaten bu mahalde bir mâbed bulunmadığına işaret etmekte idi. Sarayın Yunan mimarisi tarzında olmasını destekleyen başka bir cihet de Ergili tepesinde mühür baskıları haricinde hiç bir İran eserin bulunmamış olmasıdır.

Daskylos Çukuru adını verdiğimiz sahadaki çalışmalar bu yıl da yerli seramik nevinden bol miktarda eserler ortaya çıkarmıştır. Tek renkli tezyinatsız Omphaloslı, kâseler ve basit günlük kaplardan ibaret olan bu eserler Daskyleion'un Lydia menşeli yerli halkına aittir.

Megaron plânlı yapının doğusunda sunak bulunup bulunmadığı araştırılırken bu mahallin dolgu taşlarla tahkim edildiği ve bunların da alt seviyede çok büyük

temeller üzerine oturtulduğu, fakat en alttaki bu büyük taşların cenuba doğru devam ettiği görülerek bu meselenin 1958 yılında tahkikine karar verilmiştir. Mezkûr temeller arasında çok güzel şarkkârî Yedinci asır seramiği elde edilmiş olması buradaki araştırmaların lüzumuna ayrıca işaret etmektedir.

Ergili çalışmalarında elde ettiğimiz altıncı, beşinci ve dördüncü asırlara ait kabartmalı mezar taşları ile daha başka eserler İstanbul müzesine nakledilmiştir.

1957 yılı çalışmaları sırasında Kapıdağı yarım adasının güneyinde, berzahın hemen kuzeyinde kâin Kyzikos şehrinin araştırılmasına da başlanmıştır. Eski Çağ tarihinde arkaik devirlerdenberi büyük bir önem taşıyan Kyzikos şehri tarafımızdan bilhassa İon expansion' u bakımından ele alınmıştır. Buradaki ilk İon yerleşmesinin tarihini ve İon sanatının bu bölgedeki inkişafını tesbit etmek amacıyla Kyzikos ve Edincik civarının çeşitli harabeleri tetkike tâbi tutulmuştur.

Berzahın kuzeyindeki harabeler dahilinde yaptığımız çeşitli sondajların verdiği neticelere göre arkaik Kyzikos'un da burada kâin olduğu anlaşılmıştır. Fakat Roma ve bilhassa geç arkaik devirdeki iskân sırasında eski tabakalar birbirleriyle harman olacak derecede tahrip edilmiştir. Bu itibarla arkaik, şehrin çok tahrip edilmiş bir şekilde dahi olsa, kalıntılarını bulmak ümidi kalmamıştır. Ele geçen arkaik devir seramiği istisnasız olarak daha geç devir seramiği ile karışık olarak bulunmaktadır. Arkaik devir tabakalarını araştırmayı önleyen mühim bir müşkil de harabelerin bölgede toprağın bugün, Bayraklı'da, yani Eski İzmir şehrinde olduğu gibi deniz seviyesinden bir hayli aşağıda olmasıdır. Kyzikos şehrinde Helenistik devir duvarları bile bugün su içinde bulunmaktadır. Bu sebeplerden dolayı Kyzikos şehri dahilinde arkaik, klâsik ve Helenistik devir tabakalarının araştırılması imkânsız hale girmektedir. Bir çokları büyük ölçüde ayakta duran Roma devri harabeleri ise her gün artan bir hızla yerli halk tarafından tahrip edilmektedir.

Ayakta duran yapılardan en çok tahrife uğrayanı Zeus mâbedidir. Bununla beraber taşocaklarının enkazı arasında elde ettiğimiz parçalarla ve Ancona'lı Cyriacus'un son zamanlarda meydana çıkan tasvirli nüshasındaki resimlerin yardımı ile Zeus mâbedini kâğıt üzerinde canlandırmak mümkün olacaktır. Mâbetten ve daha başka yerlerden meydana çıkardığımız eserlerin bir kısmı Hamamlı köyür mektebine bir kısmı da Erdek'deki açık hava müzesine nakledilmiştir.

Kyzikos şehrinin arkaik devir tabakaları bakımından ümitsiz olmasına karşılık Edincik civarındaki harabe yerlerinin verimli olduğu anlaşılmaktadır. Köylülerin yardımı ile elde ettiğimiz bir Columna Caelata (tasvirli sütun), bu ana kadar Türkiye'de elde edilmiş arkaik eserlerin en güzelidir. Dans eder vaziyette olan üç figürden ortadaki bir kadın, iki yandaki birer erkek olup üçü de cepheden tasvir edilmişlerdir. Figürlerin göbekten aşağı kısımları, sütunun bu hizada parçalanmış veya kesilmiş olmasından dolayı eksiktir. Figürlerin mevcut kısımlarında da yer yer tahribat mevcut olmakla beraber bilhassa kadının yüzü çok iyi muhafaza edilmiştir. Kadın figürünün başı Berlin Müzesindeki Batı Anadolu menşeli baş örtülü arkaik başa (Berlin Müzesi 1631) çok benzemektedir. Her iki eserin Kyzikos'da işlenmiş bulunmaları mümkün olduğu gibi, Berlin'deki başın Milet'te ve Columna Caelata'nın da Milet heykeltıraşlık mektebinin bir örneği olarak Kyzikos'da yapılmış olmaları kabildir. Tasvirli sütun ve daha başka arkaik ve Helenistik eserler İstanbul Müzesi'ne nakledilmişlerdir.

7 — *Yesemek araştırmaları* :

Gaziantep ilinin İslâhiye ilçesinin 20 km. kadar güney-doğusundaki Yesemek köyü yakınında olup 1890 yılında Zincirli hâfirlerinden Felix von Luschan tarafından ilk defa görülen bazalt taş ocağı ve heykeltraşlık atelyesinde, —Karatepe ve Domuztepe nihaî yayınları için mukayese malzemesi teşkil etmek üzere— üyelerimizden Doçent Dr. U. Bahadır Alkım'ın başkanlığı altında Mühendis-Topograf Ferit Koper ve Refik Duru'dan müteşekkil bir kurul tarafından ilk araştırmalara başlandı. Şimdiye kadar hakkında hiç neşriyat yapılmamış olan ve bünyesinde ince mesamatlı, iyi kaliteli ve kesif bir bazalt tabakası mevcut olup halen fundalıkla örtülü bir dağ yamacında bulunan bu taşocağında ön Asya'nın M. ö. II. ve I. bin yılına ait en büyük bazalt heykeltraşlık atelyesi tesbit edildi. Yesemek atelyesinde muhtelif işçilik safhaları görsteren yüzlerce heykeltraşlık eseri taslakları (kapı-arslanları, Protom vaziyette sfenksler, cepheden tasvir edilmiş kabartmalar v.s.) ve çeşitli mimarlık parçaları bu gün hâlâ toprak üzerinde durmaktadır. İslâhiye-Zincirli ovasındaki hüyük yerleşmelerinde (bu arada Hacıbebekli, Coba Hüyük, Gerçin, Karaburçlu, Zincirli, Elbistan Hüyük, Pancarlı Hüyük ve Ördekburnu'nda) bulunan bazalttan yapılmış mimarî skulptürlere malzeme sağladığı anlaşılan Yesemek taşocağının, verimli sonuçlar vaadeden müstakbel bir kazıya konu teşkil edeceği düşünülerek gerek atelyenin bulunduğu kesimde ve gerek İslâhiye-Zincirli ve Kırıkhan ovalarında ilk incelemelere girişildi. Evvelâ Yesemek taşocağının tafsilâtlı bir topografik plânı alındı. Bunu müteakip adı geçen bölgede araştırma konusu teşkil eden hüyükler haritaya işlendi.

Gerek Yesemek heykeltraşlık atelyesinde yapılacak sondajların ve gerek Yesemek bölgesindeki hüyüklerden birinde girişilecek hafriyatın, yalnız heykeltraşlık eserleri verme bakımından değil, aynı zamanda Amanus dağlarının batı yönü ile doğu yönü arasında bir kilit noktası teşkil eden ve şimdiye kadar lâyıki veçhile sistematik bir araştırmaya tabi tutulmamış olan bu bölgenin filolojik ve tarihî meselelerinin aydınlatılması bakımından da önemli sonuçlar vereceği kanaatindeyiz.

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ'NİN 1957 YILI ÇALIŞMA RAPORU

Basımevimiz, bu yıl geçen yıldan daha yüksek bir verim elde etmiştir. Kapasitesinin geçen yıla nazaran hiç değişmemiş olması dikkat nazarına alınırca, bu verimin gün geçtikçe yerleşen ve inkişaf eden yeni çalışma metodları sayesinde elde edildiği memnuniyetle görülür. Nitekim geçen yıl fiilen 253 iş günü çalışılmasına mukabil bu yıl 248 iş günü çalışılmış ve 96 adet 5-45 formalık eser 500-40.000 tiraj üzerinden basılmıştır. Bu, ortalama bir hesapla 2,5 günde bir kitabın tertip, baskı ve cilt işinin ikmal edilerek basımevinden çıkması demektir (Geçen yıl 3,66 günde bir kitap). Keza rasyonel çalışma sayesinde artık Basımevi T. T. Kurumu'na bir gelir kaynağı olmuşa da başlamıştır. Zira halen müstakbel kapasitenin dörtte biri ile çalışmakta olan Basımevimiz, geçen yıla nazaran personel ücretlerindeki 40.107,17 ve İşletme masraflarındaki 20.783,72 liralık zaruri artışa rağmen geçen yıla nazaran 35.788,73 lira fazlasıyla 49.812,77 lira net kâr sağlamıştır.

1958 yılı içinde gelmesini umduğumuz baskı makineleri sayesinde kapasite müstakbel kapasitenin yarısına erişeceğinden sabit masraflarımız aynı kalacağına göre pek az bir masraf artışı ile gelecek yıl kârının 100.000 lira civarında olacağı tahmin edilebilir.

Basımevimize, gerek baskı üstünlüğü, gerekse muntazam program ve teslim günlerine sadakat sayesinde kapasitenin üstünde iş gelmekte ve bir çok müşteriler 1959 yılı için şimdiden sıraya girmek istemektedirler. Bir çok müesseseler de iş sonunda memnurluklarını bir mektupla Basımevimize bildirmektedirler. Böylece Basımevimiz şimdiden ilim müesseselerinin büyük bir ihtiyacını karşılamak suretiyle Kurumumuza olduğu kadar memleket kültürüne de yararlı olmaktadır.

Başkan

TEVFİK BİYIKLIOĞLU

Üye

Prof. Dr. M. ŞENYÜREK

Üye

ORD. Prof. Dr. Ş. A. KANSU

Üye

Uluğ İĞDEMİR

Basımevi Müdürü

GÖKMEN İĞDEMİR

DENETLEME KURULU RAPORU

TÜRK TARİH KURUMU YÜKSEK GENEL KURULUNA

Türk Tarih Kurumu ile Basımevinin 1957 takvim yılı hesapları gelir, gider bütçeleri 22/3/1958 tarihinde müspit evrak üzerinde tarafımızdan incelenmiş, varılan sonuçlar aşağıda gösterilmiştir :

Türk Tarih Kurumu işleri :

1 — 1956 esas defteri kayıtları ve bilançosuna göre 1957 yılına devredilmesi icabeden kıymetlerin 1957 hesaplarına aynen devir ve nakledildiği görülmüştür.

2 — Genel Kurulca kabul edilen 1957 yılı gelir bütçesi 654,500,00 lira olarak tahmin olunmuş buna mukabil 799.005,15 lira tahsil edilmiştir.

Gelir bütçesinde :

Lira	K.	
72	39	Faizler
674	46	diğer gelirlerden olmak üzere
746	85	
lira tahmine ulaşamamasına mukabil :		
Lira	K.	
31.707	70	Atatürk Tesisi
2	00	Üye aidatı
113.524	26	Yayın gelirleri
18	04	Basımevi gelirlerinden olmak üzere cem'an
145.252	00	

lira tahmin üstü varidat elde edilmiştir.

3 — Genel Kurulca 654.500,00 lira olarak kabul edilen gider bütçesinde yıl içinde:

Lira	K.
3.000	00 İlmî araştırmalar
2.000	00 Kongre ve sergiler
5.000	00 Telif, tercüme
20.000	00 Baskı malzemesi
55.000	00 Basımevi tesisatına yardım,
10.000	00 Aylıklar fasıllarından cem'an
95.000	00

lira alınarak;

Lira	K.
15.000	00 Kazı ve istikşaf lar
5.000	00 Maliyet zararları
31.000	00 Parasız dağıtım
10.000	00 Satış iskontoları
24.000	00 Baskı ücretleri
500	00 Kitap, dergi bedelleri
500	00 Genel Kurul ve Kolların giderleri
4.000	00 Tazminat ve ikramiyeler
1.000	00 P. T. T.
4.000	00 Türlü giderler fasıllarına
95.000	00

lira eklendiği görülmüştür.

4 — Gider hesaplarının tamamında 637.600,36 lira masraf olmuş 16.899,64 lira tasarruf edilmiştir.

5 — 1957 yılı sonunda avans bakiyesi 73.442,16 liradır. Yıl içinde 137.160,00 lira yeniden verilmiş 125.742,86 lira mahsup edilmiştir.

6 — 1957 Denetleme raporumuzun 6. maddesinde zikredilen, tasfiyesi lüzumlu meşkük alacaklar kayıtlarının terkin edildiği görülmüştür.

Aynı raporun 7. maddesinde zikredilen ve 1931-1952 yılları arasında kütüphaneye girmiş olup muhasebe kayıtlarına alınmayan kitapların takdir edilecek kıymet üzerinden muhasebe kayıtlarına alınması hakkındaki temenniyi tekrar ederiz. 8. maddede bahis konusu olan telif, tercüme kıymetlerden tercümelerin tamamen muhasebe kayıtlarına intikal ettirildiği görülmüştür. 9. maddede sözü edilen Kurum ambarlarında mevcut kıymetlerin esaslı bir şekilde tadat ve tesbiti işinin 1958 yılı yaz mevsiminde intacına çalışılacağı öğrenilmiştir.

Türk Tarih Kurumu Basımevi işleri :

7 — Basımevinin 1957 bilânçosunun tetkikinde 49.812,77 lira kâr elde edildiği memnuniyetle müşahede edilmiştir. Kâr ve zarar tablosuna göre :

HABERLER

637

	<u>Giderler</u>		<u>Gelirler</u>
Amortisman (bina ve demirbaşlar)	31.491 99	Baskı ücretleri	365.710 10
Personel masrafları	266.251 69	Döküm ücretleri	26.500 23
İşletme masrafları olmak üzere cam'an liradır.	55.412 11	<u>Sair gelirler</u>	10.758 23
Kâr	<u>353.155 79</u>		
	49.812 77		
Toplam	<u><u>402.968 56</u></u>	Toplam	<u><u>402.968 56</u></u>

402.968,56 lira muhtelif surette tahsil edilen iş bedeline mukabil 353.155,79 lira masraf yapılmıştır. Bu paradan tefriki lüzumlu ve zaruri olan 31.491,99 liralık amortisman nazarı itibara alınmazsa 402.968,56 liralık istihsal için 321.663,80 lira masrafın makul ve mutedil olduğu neticesine varılmıştır.

8 — Basımevi muhasebesinin tesis edildiği 1951 yılı başından 1957 yılı sonuna kadar yedi yıl içinde 934.856,63 lira kıymetindeki gayri menkul ve demirbaşlara 154.886,05 lira amortisman ayrıldığı memnuniyetle görülmüştür.

9 — Kurumca 1957 yılında Basımevine elli bin lira mütedavil sermaye verilmiş ve demirbaş alımı için yıl içinde tahsis edilen yüz bin liradan 42.885,26 liranın sarfedildiği ve transferlerinin yapılmaması yüzünden ödenemiyen bazı baskı makineleri bedelleri karşılığı olarak da 57.114,74 liranın 1958 yılına devredildiği görülmüştür.

10 — Gerek Kurum ve gerekse Basımevi muhasebe kayıtları çok muntazam ve itinalı olduğu gibi, sarf evrakının muhafaza ve tertibinde de âzami itina gösterilmektedir. İlgililere teşekkür eder, Yönetim Kurulu ile Basımevi Yönetim Kurulu'nun 1957 hesaplarından dolayı ibrasını yüksek tasvibinize sunarız.

FAKİHE ÖYMEN
T. T. K. Üyesi

HASAN-ÂLİ YÜCEL
T. T. K. Üyesi

Prof. E. Ziya KARAL
T. T. K. Üyesi

(Amerikada olduğundan bulunamamıştır)

TÜRK TARİH KURUMU 1957 TAKVİM YILI
B İ L Â N Ç O S U

AKTİF		PASİF	
Lira	Kr.	Lira	Kr.
20.859,58	KASA	2.782.847,99	
1.322,35	BANKALAR	50.000,00	
	242,41 Merkez		
	1.079,94 İş	17.671,90	MUHTELİF ALACAKLILAR
2.584.884,62			
	KIYMETLER		
504.154,27	Basımevi binası	15.019,13	Muhtelif hesaplar
430.702,36	„ demirbaşları	273,63	Kitap si-parişleri
50.000,00	„ mütedavil sermayesi	1.271,33	Amortisman
984.856,63	Basımevine plasmanımız	243,25	gelir ver gisi
72.627,13	Kurum demirbaşları	864,56	Aboneler
47.991,54	Kütüphane		
78.552,30	Malzeme ambarı		
1.249.115,98	Kitap ambarı	33.642,93	Cari hesap
150.941,04	Telif, tercüme		
1.600.027,99	Kurum kıymetleri		
277.096,27			
	MUHTELİF BORÇLULAR		
73.442,16	Avans		
9.872,83	Basılmakta olan eserler		
78.890,68	Kitapçılar		
114.890,60	Muhtelif hesaplar		
2.884.162,82		2.884.162,82	
	Toplam		

31.12.1957
Muhasebeci
S. HÜNEL

**TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ 1957
BİLANÇOSU**

AKTİF		PASİF	
Kasa	12.220,71	Türk Tarih Kurumu	934.856,63
Bankalar	91.385,28	Muhtelif alacaklılar	270.982,94
Ambar	38.135,73	Amortisman	154.886,05
		Yetiştirme fonu	784,71
Bina ve demirbaş	934.856,63	Döner sermaye	50.000.—
Bina	507.484,77	T. T. Kurumu	57.114,74
Demirbaş	427.371,86	Öde. Sigor. Ver- gi, icra	8.233,44
Müşteriler	116.900,27		
T. T. Kurumu cari hesabı	33.642,93	Kâr	49.812,77
Muhtelif borçlar	28.510,79		
Toplam	1.255.652,34	Toplam	1.255.652,34

**TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ
1957 TAKVİM YILI KÂR VE ZARAR CETVELİ**

Giderler		Gelirler	
Amortisman	31.491,99	Baskı ücretleri	365.710,10
Bina	10.149,69	Döküm ücretleri	26.500,23
Demirbaş	21.342,30	Sair gelirler	10.758,23
Personel masrafları	266.251,69		
İşletme masrafları	55.412,11		
Kâr	49.812,77		
Toplam	402.968,56	Toplam	402.968,56

31.12.1957

Türk Tarih Kurumu Basımevi

Muhasebecisi Y.

K. ÜNSAY

